VERTROUWELIJK
Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Druten
Heuvel 1
6651 DA Druten

Kenmerk	**Behandeld door:**	**Datum**
244198489-WC22	drs. R. Buiteman RA	4 juli 2023

Onderwerp
Accountantsverslag 2022

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2022. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van de door ons uitgevoerde werkzaamheden waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2022, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2022 gecontroleerd. Wij verwachten komende week en vóór 15 juli 2023 onze controleverklaring af te geven.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2022 van de gemeente Druten.

Wij hebben deze rapportage met uw audit commissie besproken tijdens de bijeenkomst op 22 juni jl. en eventuele vragen zijn beantwoord. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2022. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,
Flynth Audit B.V.

w.g. drs. R. Buiteman RA

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem

Accountantsverslag

Gemeente Druten – Boekjaar 2022

1. Inleiding

In het kader van de door de raad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Druten brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze eindejaars-controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2022. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van uw gemeente.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2022 van de gemeente Druten en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening. Voor het uitvoeren van de controle steunen wij in belangrijke mate op de processen en werkzaamheden van de GR Werkorganisatie Druten Wijchen.

Wij hebben deze rapportage tijdens de bijeenkomst op 22 juni 2023 besproken met de audit commissie van uw gemeenteraad.

Het accountantsverslag is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Kernpunten van de controle
Hoofdstuk 3	Analyse vermogen en resultaat
Hoofdstuk 4	Grondexploitaties
Hoofdstuk 5	Voorzieningen en overige schattingen
Hoofdstuk 6	Sociaal domein
Hoofdstuk 7	Interne beheersing en automatisering
Hoofdstuk 8	Rechtmatigheid
Hoofdstuk 9	Overige bevindingen (jaarrekeningcontrole 2022)
Bijlagen:	
A.	Niet-gecorrigeerde controleverschillen
B.	SiSa - Fouten en onzekerheden 2022
C.	Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

2. Kernpunten van de controle

2. Kernpunten van de controle

2.1 Controleverklaring	De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in de opdrachtgunning en opdrachtbevestiging. In oktober 2022 hebben wij de interim-controle verricht, die gericht is op de processen die in uw opdracht worden uitgevoerd door de GR Werkorganisatie Druten Wijchen. De interim-controle hebben wij afgesloten met een managementletter. De controle in het voorjaar 2023 is gericht op het uitbrengen van een oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 van de gemeente Druten. Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2022 te verstrekken voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze controleverklaring zenden wij u separaat toe. Als gevolg van de herziening van Standaard 700 is onze controleverklaring met ingang van dit boekjaar uitgebreid met de onderdelen frauderisico's en aangelegenheden met betrekking tot continuïteit. In onze controleverklaring rapporteren wij over de werkzaamheden en uitkomsten die wij met betrekking tot frauderisico's en continuïteit hebben uitgevoerd. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 9.7 van dit verslag.
2.2 Reikwijdte van de controle	Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2022 geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.
2.3 Grondslagen en verantwoording conform BBV	De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de juistheid van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. In het boekjaar 2022 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van de belangrijkste verslaggevingsgrondslagen in het BBV en relevante notities uitgebracht door de Commissie BBV.
2.4 Onafhankelijkheid	▪ Flynth Audit B.V. (hierna: Flynth) is onafhankelijk van de gemeente Druten en de GR Werkorganisatie Druten Wijchen, en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. ▪ Ons zijn geen relaties bekend tussen Flynth en de gemeente Druten en/of GR Werkorganisatie Druten Wijchen, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bijlage C bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

2.5 Schattingen

Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.

2.6 Goedkeurings- en rapporterings-tolerantie

De materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2022 is € 589.000. Deze materialiteit vloeit voort uit de wettelijk voorgeschreven (minimum)vereisten, zoals opgenomen in de Bado en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol, hetgeen voldoet aan de wettelijke minimumvereisten.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van de totale lasten, rekening houdend met mutaties van de reserves	€ 589.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten, rekening houdend met de mutaties van de reserves	€ 1.767.000
Rapporteringstoleranties		
Fouten	Controleprotocol	€ 25.000
Onzekerheden	Controleprotocol	€ 75.000
Realisatie fouten en onzekerheden ***Zie bijlage A van deze rapportage***	**Getrouwheid**	**Rechtmatigheid**
Fouten	€ 110.999	€ 110.999
Onzekerheden	0	0

Geconstateerde fouten en onzekerheden

Vanuit onze controle hebben wij één formele fout geconstateerd ten aanzien van Sisa regeling A16 Bekostiging opvang ontheemden Oekraïne. Er is een bedrag aan transitiekosten verantwoord ad € 219.197. Op basis van door de gemeente opgeleverde onderbouwingen blijken in 2022 transitiekosten te zijn gemaakt om de opvang te faciliteren. Er is echter via de beschikking vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid slechts toestemming ontvangen om deze transitiekosten te mogen declareren tot een bedrag van € 108.198. Het hebben van toestemming is een voorwaarde in de invulinstructie voor deze Sisa regeling. Derhalve hebben wij het ontbreken van deze toestemming voor het surplus aan gemaakte kosten als fout aangemerkt die rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarrekening en de Sisa bijlage beïnvloedt.

<table>
<tr><td></td><td><u>Strekking controleverklaring goedkeurend</u>
De totale omvang van de fouten is lager dan de tolerantie van 1% van de totale lasten (€ 589.000) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

De totale omvang van de onzekerheden is lager dan de tolerantie van 3% van de totale lasten (€ 1.767.000) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring. Voor een nadere toelichting op fouten en onzekerheden verwijzen wij naar bijlage A.</td></tr>
<tr><td>2.7 Analyse vermogen en resultaat</td><td>Het gerealiseerde resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa € 3.318.000 positief versus een begroot resultaat (na wijziging) van € 1.487.000. Het gerealiseerde overschot is ten opzichte van de begroting hoger, met name als gevolg van budgetoverhevelingen van 2022 naar 2023 ad circa € 1.987.000. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij u naar paragraaf 3.3.5. van de jaarstukken 2022. In hoofdstuk 3 van dit verslag gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstands-)vermogen.</td></tr>
<tr><td>2.8 Grondexploitaties</td><td>Door uw gemeente is de exploitatieberekening van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening 2022 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld of de uitgangspunten aanvaardbaar zijn. De waarde van de voorraden bouwgronden in exploitatie, rekening houdend met een voorziening risico’s ad € 2,3 miljoen, eind 2022 in de balans bedraagt € 0,7 miljoen.

Het verloop van deze balanspost is als volgt weer te geven:

<table>
<tr><th>Verloopoverzicht van de voorraad (grondexploitaties)</th><th colspan="2">Bedrag * € 1.000</th></tr>
<tr><td>Stand per 1 januari 2022</td><td></td><td>1.667</td></tr>
<tr><td>Vermeerderingen (kosten)</td><td>(+)</td><td>131</td></tr>
<tr><td>Verminderingen (opbrengsten)</td><td>(-)</td><td>1.149</td></tr>
<tr><td>Winstneming</td><td>(+)</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Mutatie voorziening verliezen grondexploitaties (+ = vrijval / -/- = toevoeging)</td><td>(+)</td><td>41</td></tr>
<tr><td>Stand per 31 december 2022</td><td></td><td>690</td></tr>
</table>

Een nadere specificatie van de boekwaarde is opgenomen in paragraaf 4.3. Onze conclusie is dat wij kunnen instemmen met de schattingen die door het College zijn gemaakt bij de actualisatie van de complexen en daarmee ook met de</td></tr>
</table>

	uitkomsten van deze actualisatie. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitaties.
2.9 Voorzieningen	Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van uw gemeente toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden. Voor een nadere toelichting verwijzing wij naar hoofdstuk 5 van dit verslag.
2.10 Sociaal Domein	Inzake de kosten Jeugdhulp en de Wmo steunt u niet alleen op de controleverklaring en financiële productieverantwoordingen van zorgaanbieders, maar baseert u zich ook op de beheersmaatregelen die in uw eigen procesgang de waarborg bieden dat de juiste zorgprestaties conform de gemaakte afspraken zijn verleend. Op basis van de beoordeling van deze beheersmaatregelen resteren er in onze controle geen onzekerheden.
2.11 EU-aanbestedingen	De gemeente dient te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals eveneens in uw eigen normenkader is vastgesteld. Voor de jaarrekeningcontrole hebben wij kennis genomen van de spend analyse zoals voorbereid door de gemeente Druten en hebben wij onze eigen werkzaamheden uitgevoerd. Daarbij hebben wij geen onrechtmatigheden geconstateerd.

3. Analyse vermogen en resultaat

3. Analyse vermogen en resultaat

3.1 Eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het gerealiseerde saldo van baten en lasten) en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen.
De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren. Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van uw gemeente is geweest (x € 1.000).

Resultaat 2022	**(x € 1.000)**
De totale baten van uw gemeente over 2022 bedragen:	€ 58.603
De totale lasten van uw gemeente over 2022 bedragen (af):	€ 55.807
Het resultaat bedraagt (saldo baten en lasten programma's **voor reservemutaties**):	**€ 2.796**
Gedurende het jaar heeft u reeds voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort (af):	€ 3.099
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Deze gelden zijn onttrokken aan de reserve:	€ 3.621
Per saldo gedurende het jaar toegevoegd aan de reserves (meer toegevoegd aan de reserves dan onttrokken) (af):	**€ 522**
Gerealiseerd resultaat 2022 na reservemutaties	**€ 3.318**

<table>
<tr><td>3.2 Financiële positie</td><td>Het totale eigen vermogen van uw gemeente is in 2022 toegenomen met € 2,8 miljoen naar een omvang van € 23,1 miljoen, conform het saldo van baten en lasten (exclusief mutaties in bestemmingsreserves) zoals dat is verantwoord in de programmarekening. Daarbij heeft de gemeente in 2022 per saldo voor een bedrag van € 0,5 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Het resultaat na mutaties in de reserves bedraagt € 3,3 miljoen. In de balans is dit afzonderlijk onder het eigen vermogen gepresenteerd (“nog te bestemmen resultaat”).

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Ultimo 2022 bedraagt dit solvabiliteitspercentage 30,5% (2021: 29,9%). Uw gemeente valt met die ratio in de categorie B (20%-50%) en derhalve wordt de financiële positie op basis van de solvabiliteit door de provincie als een gemiddeld risico onderkend.

De netto schuldquote bedraagt 49% (2021: 62%). De ratio geeft aan in hoeverre de schulden meer bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. Wij stellen vast dat ruim wordt voldaan aan de norm van < 90% van de Provincie Gelderland. Dit kengetal valt derhalve positief uit voor de gemeente en wordt als een laag risico onderkend.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf “weerstandsvermogen en risicovoorziening” in de jaarstukken 2022.</td></tr>
<tr><td>3.3 Weerstands-vermogen</td><td>Ten einde een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente dienen naast het eigen vermogen ook de risico’s zoals opgenomen in de risicoparagraaf te worden betrokken. In de jaarstukken 2022 zijn de risico’s weergegeven in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing. Evenals voorgaande jaren worden de risico’s periodiek geactualiseerd zodat een actueel inzicht bestaat in de risico’s. In de jaarrekening 2022 is de actuele stand van zaken ten aanzien van de risico’s opgenomen en laat zich als volgt samenvatten:

<table><tr><th></th><th>Bedrag</th></tr><tr><td>Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risicosimulatie</td><td>€ 2.639.000</td></tr><tr><td>Weerstandscapaciteit</td><td>€ 22.815.000</td></tr></table>
Wij zijn van mening dat de integrale risicobenadering en de financiële vertaling van de verwachte risico’s in 2022 op een adequate wijze heeft plaatsgevonden. Op basis van een weerstandratio van 7,8 kan de weerstandcapaciteit van de gemeente als gezond worden aangemerkt. Uw gemeente heeft voldoende ruimte om de risico’s met de algemene reserve en specifieke bestemmingsreserve te kunnen opvangen.</td></tr>
<tr><td>3.4 Conclusie financiële positie</td><td>De gemeente Druten beschikt over een voldoende gezonde financiële positie en is derhalve in staat om toekomstige tegenvallers, zoals nu onderkend in geldwaarde en op kans van het zich voordoen van de risico’s, op te vangen.</td></tr>
</table>

4. Grondexploitaties

4. Grondexploitaties

4.1 Algemeen	Wij hebben de grondexploitaties 2022 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij: - De gemeente heeft voor alle bouwgronden in exploitatie een individueel en geactualiseerd exploitatieplan opgesteld. - Er zijn door de Raad in 2022 geen nieuwe grondexploitaties geopend. - In 2022 is geen tussentijdse winst genomen op basis van de 'percentage of completion' methode. - In 2022 is de verliesvoorziening per saldo afgenomen met € 41.000.
4.2 Gehanteerde parameters	De gemeente Druten heeft evenals in voorgaande jaren PAS B.V. gevraagd een advies uit te brengen over de te hanteren kosten- en opbrengstenindexering voor de waardering van de grondexploitaties. De kostenstijgingen zijn geschat op 6,0%, de opbrengstenstijgingen zijn geschat op 1,0%. De rekenrente is vastgesteld op 0,75%. Wij zijn van mening dat het door PAS B.V. gegeven advies gebaseerd is op valide uitgangspunten waarbij de stijging van de opbrengsten relatief voorzichtig is ingeschat.
4.3 Tussentijdse winstneming	In de notitie grondexploitaties van de commissie BBV is het volgende opgenomen: het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de *percentage of completion* methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen: - het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én - de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én - de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd). Op basis van bovenstaande voorwaarden is in de jaarrekening 2022 voor de lopende projecten geen tussentijdse winst verantwoord is. Wij verwijzen naar de specificatie die is opgenomen onder de voorraden in de jaarrekening.

4.4 Ontwikkeling grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie van de gemeente hebben zich in 2022 als volgt ontwikkeld:

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde per 1-1-2022	Netto boekwaarde per 1-1-2022	Saldo van gerealiseerde uitgaven (+) en verkopen (-/-) 2022	Winst/ Verlies 2022	Mutatie voorziening 2022	Netto boekwaarde per 31-12-2022
Bedrijventerrein	4.052	1.667	(-/-) 1.018	0	41	690
Totaal	**4.052**	**1.667**	**(-/-) 1.018**	**0**	**41**	**690**

De huidige situatie op de vastgoedmarkt heeft in 2022 een positieve impact gehad op de grondexploitaties van de gemeente Druten. In 2022 heeft de gemeente voor ruim € 1,1 miljoen aan kavels verkocht. De getroffen verliesvoorzieningen is daarbij met circa € 41.000 beperkt verlaagd. Doordat de opbrengsten uit kavelverkopen de uitgaven overstijgen, is de netto boekwaarde van de grondexploitatie in 2022 met circa € 1,0 miljoen afgenomen.

Verwachte verliezen

Voor alle vier de lopende grondexploitaties worden (overeenkomstig voorgaande jaren) verliezen verwacht voor per saldo € 2,3 miljoen. De verliesvoorziening heeft voor € 1,7 miljoen met name betrekking op bedrijventerrein “Westerhout Zuid”. Ten opzichte van de jaarrekening 2021 is de voorziening voor te verwachten verliezen met € 23.400 afgenomen als gevolg van licht verbeterde vooruitzichten.

De omvang van de gevormde verliesvoorziening is op basis van de huidige verwachtingen toereikend. De voorziening is overeenkomstig het BBV in mindering gebracht op de boekwaarde van de grondexploitaties in de balans.

5. Voorzieningen

5. Voorzieningen en overige schattingen

5.1 Voorzieningen - algemeen	Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van de gemeente Druten toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor: 1.Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. 2.Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. 3.Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. 4.Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Daarbij geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig moet zijn voordat een voorziening gevormd mag worden. Voor de opgenomen voorzieningen in de jaarrekening hebben wij deze onderbouwing ontvangen.
5.2 Onderhouds-voorziening	Lasten van groot onderhoud kunnen in het jaar van ontstaan ten laste van een vooraf gevormde voorziening worden gebracht (artikel 44 lid 1c BBV). Een dergelijke voorziening wordt gevormd om, op grond van de financiële verordening artikel 212 Gemeentewet, de lasten groot onderhoud over meerdere begrotingsjaren te egaliseren. Binnen de gemeente Druten zijn voorzieningen gevormd voor het groot onderhoud aan diverse gemeentelijke eigendommen. Op basis van de verwachte onderhoudsuitgaven is sprake van een jaarlijks toereikende dotatie aan de onderhoudsvoorzieningen. Wij merken daarbij op dat beheerplannen volgens de notitie materiële vaste activa van de BBV (d.d. januari 2020) maximaal vijf jaar oud mogen zijn. Dit om te borgen dat informatie in de plannen actueel en passend is voor een inschatting in de jaarrekening 2022. Wij hebben geconstateerd dat niet alle plannen tijdig zijn geactualiseerd. Wij vragen daar aandacht voor in 2023.
5.3 Voorziening pensioen wethouders	Aan de pensioenvoorziening wethouders liggen actuariële berekeningen ten grondslag. Deze zijn gemaakt door VISMA | Idella. Bij het opstellen van de berekeningen gebruikt VISMA | Idella onder andere de volgende parameters: Berekeningsdatum: 31 december 2022 Rekenrente: 2,472% Sterftetafel: GBM/V 2015-2020 Leeftijdsterugstelling: Man: 5 jaar, Vrouw: 3 jaar De berekeningsdatum en gebruikte rekenrente zijn in lijn met de van toepassing zijnde verslaggevingsrichtlijnen. Ten aanzien van de gebruikte sterftetafel is de meest recente tabel gehanteerd.

5.4 Voorziening riolering en afvalstoffenheffing

De gemeente Druten classificeert de voorzieningen riolering en reiniging als voorziening op grond van artikel 44 lid 2 van het BBV (van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden). De mutatie op deze voorzieningen betreft het resultaat op het product riolering en het product reiniging. Het resultaat op deze producten bestaat enerzijds uit de ontvangen heffingen en anderzijds uit de kapitaallasten van de geïnvesteerde bedragen en de lasten voor de uitgevoerde (onderhouds)werkzaamheden. Deze verwerkingswijze is conform het BBV.

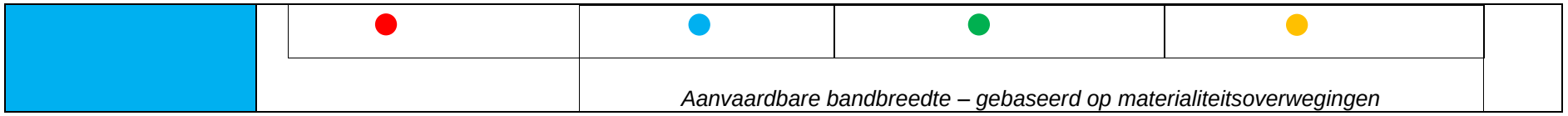
In 2022 is voor de gemeente Druten een nieuw beheerplan opgesteld voor de rioleringen voor de periode 2023-2027. Hiermee zijn de grondslagen en uitgangspunten voor de komende jaren vastgesteld.

5.5 Schattingen

Belangrijke schattingen	Mate van subjectiviteit	Onze beoordeling	Toelichting
		2022	
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Laag	●	De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering van de in exploitatie genomen gronden	Hoog	●	Jaarlijks worden de parameters die ten grondslag liggen aan de bepaling van de in exploitatie genomen gronden beoordeeld op basis van een herziene grondexploitatieberekeningen. De berekeningen zijn toereikend en de gehanteerde parameters en uitgangspunten sluiten aan op in de markt gehanteerde ratio's en verwachtingen.

Voorzieningen	Gemiddeld		De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen in beginsel toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag. Uitzondering vormen de gedateerde onderbouwingen van de onderhoudsvoorzieningen waardoor de kans reëel is dat inzichten, mede op basis van huidige inflatie en renteontwikkelingen inmiddels zijn achterhaald.
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Laag		Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren	Laag		Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is.

Controleverschil	**Voorzichtig**	**Evenwichtig**	**Optimistisch**

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

6. Sociaal domein

6. Sociaal domein

6.1 Sociaal domein

Algemeen

Het college is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening, maar voor het sociaal domein is sprake van afhankelijk van andere partijen. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert voor de PGB het proces “betaling aan cliënten” uit en er is sprake van zorgaanbieders die productieverantwoordingen aan moeten leveren bij de gemeente. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein is de gemeente daarom in belangrijke mate afhankelijk van verantwoordingsinformatie van andere partijen.

Naast het beoordelen van externe verantwoordingsinformatie houdt de gemeente via eigen werkzaamheden inzicht in ontwikkelingen. Zo voet de gemeente maandelijks een controle uit op de status van de aanlevering van de PGB verplichtingen aan de SVB. Aan de hand van deze controle wordt gewaarborgd dat de PGB's volledig aan de SVB zijn doorgegeven. De afdeling administratie jeugdhulp controleert de zorgovereenkomst tussen de client en SVB. Deze controle is zichtbaar op het webportaal van de SVB. De zorgovereenkomst wordt afgestemd op de beschikking.

Het overgrote deel van contracten Jeugd en WMO is regionaal ingekocht. De gecontracteerde aanbieders verantwoorden aan het Regionaal Ondersteuningsbureau (ROB). De stand van zaken m.b.t de verantwoording en aard van de controleverklaringen registreert en verantwoordt het ROB per gemeente. Eventuele verschillen worden ook door het ROB samen met de aanbieder, verklaard. Voor 2022 zijn geen bijzonderheden geconstateerd die materiaal van aard zijn.

6.2 Sociaal domein

Kosten WMO en Jeugd

De financiële verantwoording van de jeugdzorg en WMO is aangesloten op de ontvangen productieverantwoordingen van de zorgleveranciers met controleverklaring. De gemeente steunt op de productieverantwoordingen met controleverklaring voor onderbouwing voor de levering van de beschikte zorg. Onderstaand is een overzicht opgenomen van de ontvangen verantwoordingen en controleverklaringen.

	Jeugdhulp	WMO	Totaal
Totaal lasten	**€ 3.844.419**	**€ 3.492.890**	**€ 7.337.309**
Productieverantwoording met goedkeurende controleverklaring	€ 3.798.103	€ 3.492.890	**€ 7.290.993**

	Besteding zonder goedkeurende controleverklaring	€ 46.316	-	**€ 46.316**	
	De interne controle functie heeft werkzaamheden uitgevoerd om de nauwkeurigheid van de lasten vast te stellen. Dit om los van de ontvangen productieverantwoordingen een oordeel te kunnen vormen inzake prestatielevering en rechtmatigheid van de toekenning. Op basis van deze combinatie van werkzaamheden en onderbouwingen is over de lasten zekerheid verkregen. Voor komend jaar adviseren wij om de eigen werkzaamheden inzake het controleren van de prestatielevering uit te breiden om onder andere de afhankelijkheid van externe informatie te beperken. De VIC neemt dit mee in de planning van werkzaamheden voor 2023.				
6.3 Eigen bijdrage	Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening vanuit het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel vast te kunnen stellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente heeft deze onzekerheid in de jaarrekening 2022 toereikend toegelicht. De gemeente doet sinds 2020 de aanmelding bij het CAK voor de WMO voorzieningen. Periodiek vinden werkzaamheden plaats op volledigheid van aanmelding door de verbijzonderde interne controlefunctie (VIC). Daarnaast wordt periodiek de informatie van het CAK aangesloten op de gemeentelijke administratie, waarbij de VIC een controle uitvoert op basis van deelwaarneming op aanmeldingen die niet via de gemeente zijn gegaan. De eigen bijdrage is een vaststaand abonnementstarief gebaseerd op vaste paramaters voor verschillende typen aanvragers. Jaarlijks ontvangt de gemeente vanuit het CAK een overzicht met geïnde eigen bijdragen. De gemeente steunt op het CAK ten aanzien van de juistheid van de berekende eigen bijdragen.				

Flynth

7. Interne beheersing en automatisering

7. Interne beheersing en automatisering

7.1 Samenvatting bevindingen managementletter 2022

Als onderdeel van de jaarrekeningcontroles 2022 hebben wij in oktober 2022 de tussentijdse (interim) controle uitgevoerd. Deze interimcontrole is primair gericht op de bedrijfsvoering binnen de gemeente met name de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen voortvloeiend uit de interimcontrole zijn vastgelegd in onze managementletter aan het college van 14 december 2022.

Bedrijfsvoeringsproces	Onvoldoende	Voldoende	Goed
Planning & Control (financial reporting)		2022	2021
Inkopen | EU aanbestedingen			2022
Betalingsverkeer | Treasury			2022
Personeel en salarisadministratie			2022
Automatisering (IT General Controls)		2022	2021
Cybersecurity | Informatiebeveiliging		2022	2021
Opbrengsten			2022
Sociaal domein			2022
Subsidieverstrekkingen			2022
Uitkeringen			2022
Vergunningen			2022
Verhuren en pachten			2022

2022 = ●
2021 = ●
NB: indien alleen de blauwe bol zichtbaar, dan geen wijziging in beheersing ten opzichte van voorgaand jaar.

Uit onze interim-controle blijkt dat de organisatie haar administratieve organisatie en interne beheersing (de controles binnen de processen), voor zover wij dat beoordelen in het licht van de jaarrekeningcontrole beheersmatig onder controle heeft.

Ons beeld is dat de administratie organisatie en interne beheersing (de controles binnen de processen, gecombineerd met de verbijzonderde interne controles) van de gemeente Druten voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Bij de uitvoering van de interim-controle zijn nog wel enkele verbeterpunten geconstateerd ten aanzien van de kwaliteit van de interne beheersing. Wij constateren dat het college aandacht heeft voor onze aanbevelingen en werkt aan de opvolging daarvan.

7.2 Betrouwbaar-heid en continuï-teit van de

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van

automatiserings-omgeving	onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

8. Rechtmatigheid

8. Rechtmatigheid

8.1 Begrotings-rechtmatigheid	De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient de gemeenteraad zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen betrekt bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer: 1. Lastenoverschrijdingen zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten 2. Lastenoverschrijdingen passen binnen het beleid of 3. Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen. Daarnaast moet de accountant deze **lasten**overschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid kijkt de accountant naar de lastenoverschrijdingen per programma die de rapportagetolerantie overschrijden. Wij stellen vast dat er op één programma's een overschrijding van lasten heeft plaatsgevonden, te weten Volksgezondheid en Milieu. Zoals toegelicht in de jaarrekening in paragraaf 3.3.4. heeft de gemeente geconcludeerd dat als gevolg van de aard van de overschrijding, te weten het effect van een herrubricering in de voorzieningen, deze overschrijdingen rechtmatig is.
8.2 Europese aanbestedingen	Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole, zoals vastgesteld door de raad, bevat onder andere de Europese aanbestedingswetgeving. Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij aan de hand van een door uw organisatie uitgevoerde crediteurenanalyse gecontroleerd of de Europese aanbestedingswetgeving gedurende het boekjaar 2022 is nageleefd. Naast inzicht in de rechtmatigheid van individuele dossiers geeft deze analyse ook inzicht in de beheersing van het inkoopproces, die (ook) het naleven van de aanbestedingswetgeving moet waarborgen.

8.3 Rechtmatig-heidsverklaring vanaf 2023	De formele wetswijziging waarmee de inwerkingtreding van rechtmatigheidsverantwoording is geregeld is in 2022 vastgesteld en het BBV zal hierop in de komende periode worden aangepast. Dit betekent dat het college verplicht is om met ingang van de jaarrekening over het boekjaar 2023 een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen. De accountant zal met ingang van het boekjaar 2023 zijn/haar oordeel geven over de getrouwheid van de jaarrekening waar de rechtmatigheidsverantwoording van het college onderdeel van uitmaakt. De accountant verstrekt geen afzonderlijk rechtmatigheidsoordeel meer. Binnen de gemeente wordt hard gewerkt aan de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording door de interne controles steeds meer in te bedden in de bedrijfsvoering en conform adviezen het boekjaar 2022, evenals het boekjaar 2021 als oefenjaar te gebruiken. Hierdoor heeft de gemeente voldoende ervaring kunnen opdoen met de rechtmatigheidscontrole, waarmee een goede basis is gevormd voor de daadwerkelijke implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording in boekjaar 2023. Wij hebben er derhalve vertrouwen in dat het college in staat is om een rechtmatigheidsverklaring over 2023 te kunnen afgeven. Wel zullen in de kader in 2023 nog de benodigde verordeningen (controleverordening en financiële verordening) en het controleprotocol geactualiseerd moeten worden, waarin door de gemeenteraad keuzes en besluiten inzake de rechtmatigheidsverantwoording worden geformaliseerd.

9. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2022

9. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2022

9.1 Wijziging in verslaggevings-voorschriften en overige wet- en regelgeving	In de jaarrekening 2022 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt en is geen foutherstel toegepast. Hier is op basis van onze controle ook geen aanleiding toe geweest. De gemeente heeft de jaarrekening opgesteld conform de vereisten in het BBV.
9.2 Bevestiging van het college	Wij ontvangen voor afgifte van onze controleverklaring van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening waarin onder andere wordt bevestigd dat alle voor de jaarstukken relevante informatie is verwerkt in de jaarrekening en met de accountant is gedeeld.
9.3 Beperking in reikwijdte van de controle	Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
9.4 Wet Normering Topinkomens (WNT)	De Wet Normering Topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 216.000 niet te boven gaan. Daarnaast dient u het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2022 voor de topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken. *Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd* In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is. In onze controleverklaring hebben wij bovenstaande expliciet opgenomen.

9.5 Single Information Single Audit (SiSa-Bijlage)	De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien documenten aan het CBS te leveren. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening, is opgesteld door de gemeente Druten. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022. Hierbij hebben wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa -bijlage bij de jaarrekening 2022 van de gemeente vastgesteld. Ten opzichte van voorgaande jaren is het aantal SiSa- regelingen in de jaarrekening significant toegenomen. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze terecht is ingevuld. Medewerkers van uw gemeente hebben dit aan ons bevestigd. In het kader van de totstandkoming van de SiSa-bijlage merken wij nog het volgende op. Bij de meest recente review van de Audit Dienst Rijk (ADR) van de accountantscontrole van de SiSa-bijlagen (de zogenaamde single review) hebben wij gemerkt dat deze dienst (zeer) kritisch is op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-bijlagen door de gemeenten en de hierop uitgevoerde accountantscontroles. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2022 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Wij hebben de tabel opgenomen in bijlage B van dit rapport. Daarbij hebben wij voor regeling A16 een rechtmatigheidsbevinding geconstateerd die wij hebben meegewogen in ons oordeel (zie paragraaf 2.6. van dit verslag).
9.6 Wet open overheid (Woo)	Op grond van de Wet open overheid (Woo) zijn bestuursorganen met ingang van het boekjaar 2022 verplicht om in de jaarstukken een openbaarheidsparagraaf op te nemen waarin verslag wordt gedaan over de uitvoering van de beleidsvoornemens op dit gebied. De gemeente heeft aan deze verplichting voldaan door in paragraaf 2.3.5. van het jaarverslag te rapporteren over het beleid en de uitgevoerde activiteiten ten aanzien van de Woo.
9.7 Fraude als onderdeel van de accountants-controle	In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht en met ingang van het boekjaar 2022 rapporteert de accountant in de controleverklaring specifiek over de verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Wij hebben een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de ambtelijke organisatie van de gemeente en hebben als uitwerking daarvan risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van middelen en omkoping en corruptie. Daarnaast hebben wij de opzet en de implementatie van de relevante aspecten van het frauderisicomanagementsysteem van de gemeente Druten geëvalueerd.

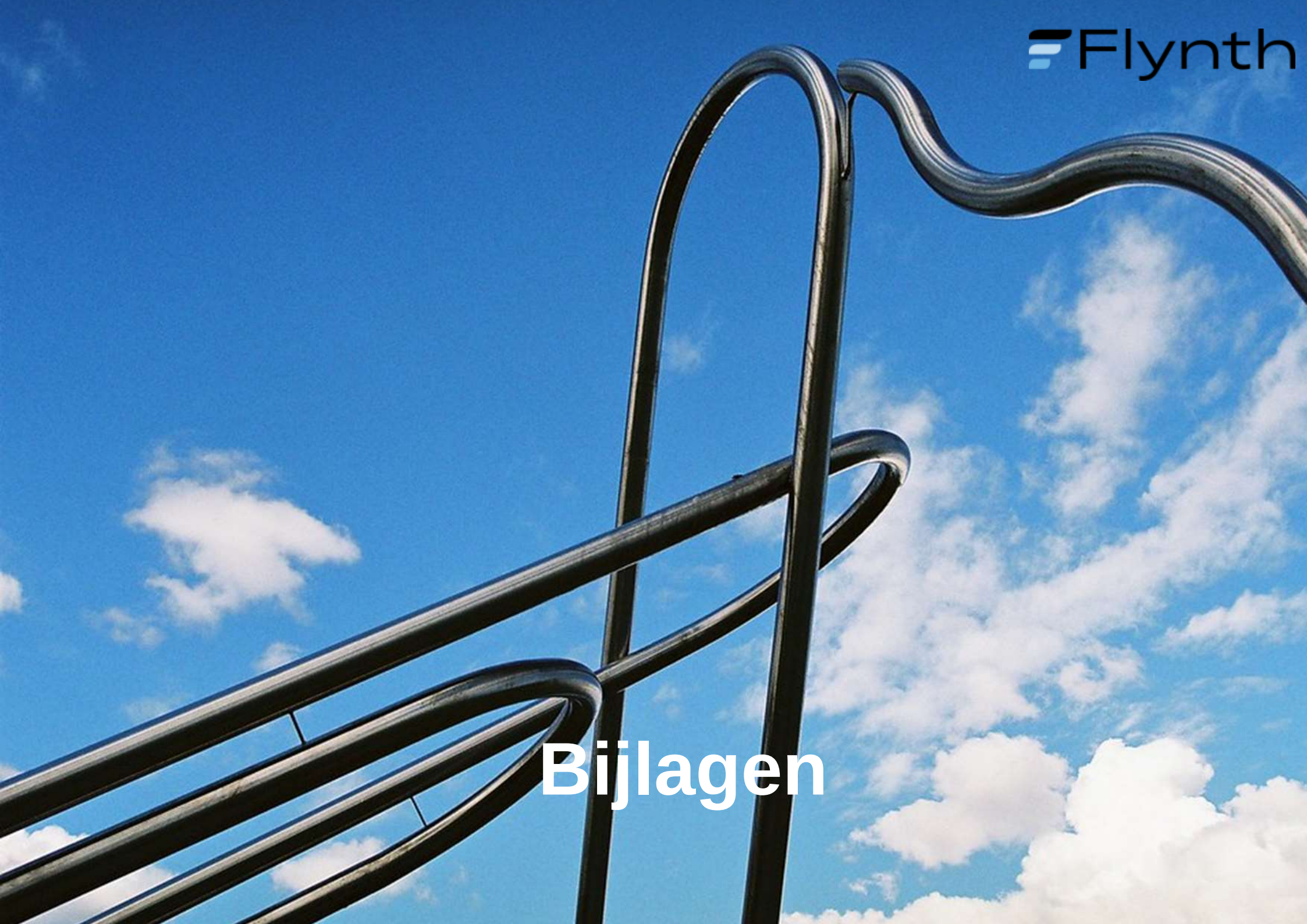
Het college heeft in paragraaf 2.3.5. van het jaarverslag gerapporteerd over de getroffen maatregelen ter preventie van fraude, waaronder de aanwezigheid van gedragscodes, beheersingsmaatregelen en borging. Wij constateren dat de gemeente Druten aandacht heeft voor fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik, onder andere doordat er in processen, procedures en systemen aandacht is voor maatregelen om fraudes en misbruik te voorkomen. In de managementletter 2022 hebben wij geadviseerd om via een overkoepelende frauderisicoanalyse inzicht te krijgen in risico's die mogelijk niet of beperkt in de procedures en systemen worden onderkend.

Tijdens overleggen met medewerkers en het college en management van de gemeente Druten is gesproken of het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd gericht op de geïdentificeerde frauderisico's. In onderstaande tabel geven wij een nadere toelichting op de geïdentificeerde risico's, de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management (inclusief superusers)	Het doorbreken van beheersingsmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant risico. Interne beheersingsmaatregelen, ongeacht hoe goed in opzet en bestaan, kunnen risico's van materiële onjuistheden in de jaarrekening slechts beperken, en niet volledig mitigeren, wegens de inherente beperkingen van interne beheersingsmaatregelen. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierdoor functiescheidingen worden doorbroken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college.

	Frauderisico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd om gunning aan een bevriende partij mogelijk te maken	De aanbestedingsrichtlijnen zijn complex en het risico op mogelijke gunning aan bevriende partijen is doorgaans, gelet op de veelvoud aan leveranciers en grote diversiteit in inkoop van goederen en diensten, een verhoogd risico voor overheden. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij gecontroleerd of er voldoende functiescheiding is gehanteerd bij aanbestedingstrajecten en bij het aangaan van contracten. We hebben bij het uitvoeren van deze controlewerkzaamheden geen onrechtmatigheden geconstateerd (zie hoofdstuk 8.2).
	Frauderisico in de inkomende subsidies (juiste afgrenzing en voldoen aan voorwaarden)	Het frauderisico in deze opbrengstenstroom is gerelateerd aan de algemene tendens om begrotingsoverschrijdingen zoveel mogelijk te vermijden. Wij hebben werkzaamheden verricht op de afgrenzing van inkomende subsidies waarbij wij de aan het boekjaar 2022 toegerekende subsidies hebben gecontroleerd. Uit onze werkzaamheden zijn geen bevindingen gebleken.
	Het risico dat een medewerker zelfstandig crediteurenstamgegevens muteert en / of valse inkoopfacturen in de administratie verwerkt en / of betalingen aan crediteuren omleidt voor persoonlijk gewin.	Het wijzigen van crediteurenstamgegevens wordt in het proces geborgd door het 4-ogen principe waarbij altijd een tweede medewerker de mutatie autoriseert. Wij hebben o.a. aan de hand van de logging van het administratief pakket geïdentificeerd voor welke crediteuren één of meerdere stamgegevens zijn gewijzigd. Van de crediteuren waarvan de stamgegevens in het boekjaar zijn gewijzigd, hebben wij de wijzigingen gecontroleerd aan de hand van onderliggende documentatie, zoals inkoopfacturen (waarop veel 'vaste' gegevens zoals adres en bankrekeningnummer zijn vermeld). Wij hebben daarnaast een cijferanalyse uitgevoerd op de overige bedrijfskosten, waarbij relevante afwijkingen ten opzichte van onze verwachting nader (in detail) zijn uitgezocht. Daarnaast hebben we een deelwaarneming verricht op de bedrijfskosten en hebben we vastgesteld dat de prestaties geleverd zijn en de betalingen zijn verricht aan het juiste bankrekeningnummer. Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voor frauduleuze betalingen naar voren gekomen.
	Conclusie: Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 **hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude**. Tijdens besprekingen van dit verslag met de ambtelijke organisatie van de gemeente Druten, en de toelichting van dit verslag bij de audit commissie van de gemeenteraad d.d. 22 juni jl. hebben wij vanuit de organisatie ook geen signalen of vermoedens van fraude vernomen.	

Flynth
Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen en / of onzekerheden

Toleranties t.b.v. foutenevaluatie (getrouwheid en rechtmatigheid)	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringstolerantie (respectievelijk 1% en 3% van de totale lasten)	€ 589.000	€ 1.767.000
Rapporteringtolerantie fouten en onzekerheden (grens waarboven gerapporteerd wordt aan de Raad)	€ 25.000	€ 75.000

Foutenevaluatie	Fouten		Onzekerheden	
Aard van de fouten	**Getrouwheid**	**Rechtmatigheid**	**Getrouwheid**	**Rechtmatigheid**
Formele fout inzake Sisa regeling A16 ten aanzien van de niet ontvangen goedkeuring van het Ministerie van J&V voor het mogen declareren van transitiekosten.	€ 110.999	€ 110.999	€ -	€ -
Totaal	**€ 110.999**	**€ 110.999**	€ -	€ -

Bevestiging college
Wij ontvangen voor afgifte van onze verklaring van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening, waarin het college bevestigt dat geen sprake is van andere niet- gecorrigeerde fouten die, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening materieel (kunnen) zijn.

Conclusie:
Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2022 een **goedkeurende** controleverklaring te verstrekken inzake **getrouwheid en rechtmatigheid**.

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2022

Aangezien wij ten aanzien van de SiSa-regelingen geen fouten en/of onzekerheden boven de rapportagetolerantie zoals die is voorgeschreven in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 hebben geconstateerd is, zijn er geen bevindingen in onderstaande tabel opgenomen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A13	Regeling specifieke uitkering naleving controle coronatoegangsbewijzen			N.v.t.
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	€ 110.999	Formele onrechtmatigheid vanwege ontbreken toestemming vooraf voor declareren surplus aan transitiekosten boven de beschikking. Zie verder paragraaf 2.6.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021			N.v.t.
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			N.v.t.
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			N.v.t.
BZK C55	Aanpak energiearmoede			N.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging			N.v.t.

I&W E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021			N.v.t.
I&W E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027			N.v.t.
I&W E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			N.v.t.
EZK F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022			N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022			N.v.t.
G4	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers			N.v.t.
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022			N.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			N.v.t.
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute			N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			N.v.t.
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022			N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			N.v.t.

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle 1 fout met een financiële impact van € 110.999 en geen onzekerheden hebben geconstateerd.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid
In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Druten (en de GR Werkorganisatie Druten Wijchen) in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen
Flynth beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Flynth.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Flynth wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een audit commissie of bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie
Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Druten
Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Flynth, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente Druten die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.